

בפני כבוד השופט עודד שחם

בעניין רעה וותם ו-22 אח'

ע"י ב"כ עוז איתי מק

מרחוב יפו 97, מרכז כל, מושד 745, ירושלים

טלפון : 02-58777766 ; פקס : 02-5877744 ;

העותרים:

נ ג ד

1. משרד החוץ

2. הממונה על יישום חוק חופש המידע במשרד החוץ

ע"י פרקליטות מחוז ירושלים (אזור ח')

מרחוב מח"ל 7, מעלות דפנה, ת.ד. 49333 ירושלים 91493

טל' : 02-5419555 , פקס : 02-5419582 ;

המשיבים:

כתב תשובה

משרד החוץ והממונה על יישום חוק חופש המידע במשרד החוץ (להלן : **המשיבים**), מתכבדים להגיש כתב תשובה מטעם בעתירה שכותרת.

1. עניין העתירה בהצהרה משותפת מטעם ממשלת ישראל ופולין מיום 27.6.2018. העותרים

הגישו למשיבים בקשה לקבלת מידע מכוח חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (להלן : **החוק**) על אודות החוקרים, המוסדות לחקר השואה והמוסדות האקדמיים אליהם פנתה המדינה לצורך קבלת עדמתם ביחס לנוסח ההצהרה המשותפת. בנוסף, דורשים העותרים לקבל מידע על אודות חוקרי השואה שלילו את גיבוש נוסח ההצהרה המשותפת או אישרו את נוסחה הסופי כפי שפורסם.

2. עדמת המשיבים היא כי דין העתירה להידחות בהתאם לחריג הקבוע בסעיף 9(א)(1) לחוק,

שכן עניינו במידע אשר גילויו מקיים חשש לפגיעה ביחסין החוץ של מדינת ישראל. עדמת המשיבים בהקשר האמור מבוססת על נימוקים חסויים, אשר המשיבים ערוכים להציגם בפני כב' בית המשפט במעמד צד אחד, בהתאם למටווה הקבוע בסעיף 17(ב) לחוק. יעיר, כי בהתאם לקבוע בסעיף 17(ג) לחוק על בית המשפט ליתן הזדמנויות לכל צד ג' אשר מסירת המידע עלולה לפגוע בו, להשמיע את טענותיו בעניין מסירת המידע בפני בית המשפט הנכבד. המשיבים יצינו כבר עכשו, כי גם בעניין זה מבקשים לטעון במעמד צד אחד.

3. המשיבים סבורים כי דין העתירה להידחות גם בהתאם לסעיף 9(ב)(1) לחוק בדבר מידע אשר

גילויו עלול לשבש את התקודם התקין של המשרד וכן את יכולתו לבצע את תפקידיו ; סעיף 9(ב)(7) לחוק בדבר מידע שאיגלווי היה תנאי למסירתו, או שיגלווי עלול לפגוע בהמשך קבלת המידע ; סעיף 9(ב)(3) לחוק שעניינו מידע על אודות פרטיה渺א ומתן עם גוף או עם אדם שמחוץ למשרד ; סעיף 9(ב)(4) לחוק שעניינו מידע בדבר דיוונים פנימיים, תרשומות של התייעצויות פנימיות בין עובדי המשרד ווועציו, וכן חוות דעת, עיטה או המלצה, שניתנו לצורך קבלת החלטה ; וכן בהתאם לסעיף 9(ב)(6) לחוק בדבר מידע הנוגע לעניינים מקצועיים הקשורים לעסקיו של אדם, שיגלווי עלול לפגוע פגיעה ממשית באינטרס מקצועי שלו.

עיקרי העבודות

4. ביום 27.6.2018 הקראי ראש ממשלה ישראל (ושר החוץ דאז), מר בנימין נתניהו, הצהרה משותפת של ממשלה ישראל ו הממשלה פולין (לעיל ולהלן : **הזהרה המשותפת**), אשר הנוסח שלאה, כפי שתורגם לעברית ופורסם באתר משרד רה"מ, מצורף כנספח לתגובה זו.

.5. ביום 2.7.2018 פנו העותרים באמצעות בא כוחם, העותר 23, בבקשת לפי החוץ לקבלת המידע המפורט לעיל לגבי ההצעה המשותפת.

.6. ביום 14.11.2018 השיב משרד החוץ לבקשת העותר. בתשובתו, הפנה משרד החוץ לדברי ראש הממשלה במסיבת עיתונאים מיום 27.6.2018 באמצעות לינק לאתר משרד רה"מ. במסגרת דבריו המובאים באתר, ציין רה"מ כי "אני מודה גם להיסטוריונית דינה פרות מ'יד ושם' על ליווי המהלך". מעבר לכך השיב משרד החוץ כי הוא מנوع מלמסור מידע נוסף בשל חשש לפגיעה ביחסים של מדינת ישראל בהתאם להוראות סעיף 9(א)(1) לחוק, וכן כן, אין באפשרותו למסור את המידע המבוקש מן הטעמים שמפורטים בהוראות סעיף 9(ב)(1) לחוק בדבר מידע אשר גילויו עלול לשמש את התקודם התקין של המשרד או את יכולתו לבצע את תפקידיו; סעיף 9(ב)(3) לחוק בדבר מידע על אודוטות פרטיה משא ומתן עם גוף או עם אדם שמחוץ למשרד; וסעיף 9(ב)(4) לחוק שענינו מידע בדבר דיוונים פנימיים, תרשומות של התייעצויות פנימיות בין עובדי המשרד ווועזי, וכן חוות דעת, טויטה, עצה או המלצה, שניתנו לצורך קבלת החלטה.

עמדת משרד החוץ

.7. **מידע אשר יש בגילויו חשש לפגיעה ביחסים החוץ של המדינה.** הגורמים המקצועים במשרד החוץ סבורים כי גילוי המידע המבוקש בעתרה, מעבר למידע הגלוי שצין ראש הממשלה בתודתיו, כמוון לעיל, מקיים חשש לפגיעה ביחסים החוץ של מדינת ישראל, זאת בעיקר לנוכח ההיבטים המדיניים הרגילים הכרוכים בהצהרה המשותפת. בנסיבות אלו סבור משרד החוץ כי אין למסור המידע המבוקש לידי העותרים מכוח סעיף 9(א)(1) לחוק.

.8. **גילוי המידע ישבע התפקיד התקין של המשרד ואת יכולתו לבצע את תפקידיו – ברמת וודאות קרובה.** המשיבים סבורים כי אין למסור את המידע המבוקש מכוח סעיף 9(ב)(1) לחוק. מסירת המידע המבוקש באשר להלן הכתנת ואישור נוסח ההצעה המשותפת עלולה לשמש, ברמת וודאות קרובה, את תפקידו התקין של המשרד ואת יכולתו לבצע את תפקידיו בכל הנוגע ליכולתו לשתף פעולה בעתיד עם יועצים מקצועים או אקדמיים חיצוניים. משרד החוץ, כמו גם משרדי ממשלה אחרים, נהוג להיוועץ ביועצים מקצועים חיצוניים לצורך מילוי תפקידים שונים. מטבע הדברים, יועצים חיצוניים מחזיקים פעמים רבות נרחבות בסוגיות מקצועיות ופרטיות בהן המדינה אינה הגורם הבקייא ביוותר, ועל כן יש במערכות כדי לסייע רבות בהליך קבלת החלטות בסוגיות מעין אלו. בנוסף לתועלת מקצועית זו, משרד החוץ רואה ערך וחשיבות משמעותיים בשיתוף פעולה בין משרד ממשלה לבין האקדמיה ומוסדות מחקר שונים כחלק משיתוף הציבור בעבודת המשרדים.

.9. **המידע המבוקש, נמסר למدينة תחת תנאי משתמע שאין לגלותו.** גילוי המידע המבוקש עלול לפגוע, ברמת וודאות קרובה, בהמשך לקבלת סיוע מגורמיים אקדמיים בעתיד, ולפיכך אין לגלותו בהתאם לסעיף 9(ב)(7) לחוק. גורמים רבים בהם **מסתייעים** משרד ממשלה משתפים פעולה עם משרדים אלו מתוך המוסכמה כי עצם מערכת היחסים בין משרד הממשלה, והתקיך שהם מלאים בMSGORTA, אינם פומביים, קל וחומר כאשר עניין ההייעצויות בסוגיות רגישות במילויו בלבד בבעניינו. ר' ע"מ 2975/15 הוצאה עיתון 'הארץ' נ' משרד החוץ, פסקאות 9-14 לחוות דעת של הנשיא מי נאור, בדעת מיעוט (מיום 6.6.2016).

10. חשיפת שמות חוקרי השואה בהם הסתיימה מדינת ישראל או שאלייהם פנו גורמים מטעם הממשל בקשר עם נוסח ההצעה המשותפת עלולה בוודאות קרובה, וכך שכך נוכחו לראות בענייננו ושיפורט במעטם צד אחד, לצורך אפקט מצנן בקרב יועצים חיצוניים עטם יבקשו משרד ממשלה להיוועץ בעתיד, בשל חששם כי קרטרם עם המשרדים יהפוך נחלת הכלל ויהא נתון לביקורת ציבורית, וזאת בגין יחס האמון בין הצדדים, המציגים בסיסי הייעוצות מעין זו. סירובם של מומחים מקצועיים אקדמיים חיצוניים ליעץ למשרד ממשלתי אך מהחשש לחשיפת זהותם, עלול לשבש את התפקיד התקין של הרשות ואת יכולת משרד החוץ לבצע את תפקידיו המצרייכים לעתים מזומנים קבלת ייעוץ מצד מומחה חיצוני.

11. רצינול דומה בא לידי ביטוי בתקנה 5(2) לתקנות חובת המכרזים, התשנ"ג-1993, המאפשרת התקשורת עם יועץ חיצוני על בסיס יחס אמון מיוחדם, אותה ניתן שלא לפרסם מטעמים של יחס החוץ בהתאם לתקנה 5(ב) לתקנות האמורות.

12. **המידע המבוקש הוא מידע פרטי משא ומתן עם גוף או עם אדם שמחוץ למשרד.** המידע המבוקש ביחס לזהות החוקרים והמוסדות אליהם פנתה מדינת ישראל בעניין נוסח ההצעה המשותפת מהויה מידע הנוגע לפרטיו משא ומתן עם גורם שמחוץ למשרד, זאת שכן ההצעה המשותפת גובשה במסגרת משא ומתן דיסקרטי בין מדינות. משכך, אין אפשרות של משרד החוץ למסור את המידע מכוח הוראת סעיף 9(ב)(3) לחוק. נושא ונדייש כי ברקע למידע המבוקש מצוי משא ומתן מדיני רגיש עם מדינה זרה אשר במסגרת התבקש סיוע חוקרים ומוסדות לחקר השואה. נוכח רגשות העניין וחשש לפגיעה ביחס החוץ שעולה ממנו, מבקש משרד החוץ כי מהות הדברים תובא בפני בית המשפט הנכבד במעטם צד אחד.

13. **המידע המבוקש נוגע להתייעצויות פנימיות בין עובדי המשרד ויועציו, ונינתן לראות בו חוות דעת או טיוטה, עצה או המלצה, שניתנו לצורך קבלת החלטה.** קשה להתעלם מהעובדה כי עניינו של המידע המבוקש בפרטים הנוגעים להתייעצויות בין עובדי מדינה שונים לבין יועצים מקצועיים חיצוניים, הן חוקרי שואה פרטניים הן מוסדות אקדמיים ומוסדות לחקר השואה, אשר נאותו או אליהם פנתה המדינה לצורך הייעצות בסוגיה מקצועית במסגרת משא ומתן חשאי בין מדינות. ערכות התყודות מעין זו, כמו גם עצם הפניה לגורמים מקצועיים לצורך בחינת אפשרות ההסתיעות בעצמתם, נעשית כאמור באופן דיסקרטי ומשרד החוץ עומד על זכותו שלא לחושף מידע זה בהתאם כאמור בסעיף 9(ב)(4) לחוק.

14. **המידע המבוקש נוגע לעניינים מקצועיים הקשורים לעסקיו של אדם, שגילו עלול לפגוע בגעה ממשית באינטנס מקצועית שלו.** למעלה מהצורך, במסגרת הטיפול בעתירה פנה משרד החוץ לקבלת עדמת כל צד כי שסירת המידע עלולה לפגוע בו, ונענה בסירוב לשאלת אפשרות מסירת המידע. הפניה נעשתה כאמור למעלה מהצורך, שכן לא מתקיים בענייננו התנאי האמור בסיפה סעיף 13(א) לחוק, מאחר משרד החוץ "לא שקל לאפשר לבקשת המידע לקבל את המידע". בנוסך, כמפורט לעיל, למדיינת ישראל עצמה אינטנסים כבדים שאל לא לחושף את המידע המבוקש מעילות עצמאיות המנווית בחוק, ולפיכך גם אם היו מסכימים הגורמים הרלוונטיים למסירת שמותיהם – לא היה הדבר מביא למסירת המידע על ידי משרד החוץ (כמו שסביר בהרחבה לעיל, וכך שיש בידי משרד החוץ להסביר בדיון במעטם צד אחד).

15. הגורמים המקצועיים במשרד החוץ סבורים כי חשיפת מידע ביחס ליעצים המקצועיים הרלוונטיים, שהbijעו עמדתם הנחרצת לפיה אינם מסכימים למסירתו, תומנת בחובה פגעה ממשית בעניינים המקצועיים ובאינטרסים המקצועיים שלהם, ועל כן אין למסור את המידע

בהתאם להוראת סעיף 9(ב)(6) לחוק. כך, הסוגיות הנדרנות בהצהרה המשותפת הן בעלות **אופי מדיני והיסטורי רגיש במוחץ** ותוכנה עורר בעבר מחלוקת רבות בקרב חוקרי שואה רבים והציבור. העלתה סוגיה מחדש לסדר היום הציבורי על ידי חשיפת המידע המבוקש עלולה להזכיר מחלוקת אלו ואף ללבונן. חשיפת זהותם של הגורמים המעורבים או אלו אשר הتابקשה מעורבותם מעלה **חשש משמעותי לעתידם המקצועי והקדמי**, בין היתר, מטעמים לא עניינים, ועלולה להעמידם בפני מהלכי גינוי, החרמה והדרה אשר יביאו לפגיעה ממשית באינטרסים המקצועיים שלהם. הדבר עלול לפגוע באפשרותם לפרסום מחקרים ומאמרים בכתביהם עת מוביילים בתחומים; בהזדמנויות לשיתופי פעולה מקצועיים עם חוקרים נוספים; ובאפשרויות תעסוקה וקידום שונות. משמעות השלכות אלו עלולה להתבטא בפגיעה במעמדם ובמונייניטין של החוקרים בקרב קהיליותם המקצועיית והבינלאומית. למוטר לציין כי אלו מהווים מטה לחםם, והם אינהרנטיים ליכולתם להתקדם בעולמם האקדמי. יוצר כי משרד החוץ מבקש להרחיב לגבי תחולת עילה זו בנסיבות העניין במעמד צד אחד.

16. יודגש כי בית המשפט המחוזי בירושלים שבתו כבית המשפט לעניינים מנהליים (כב' השופט ד"ר יגאל מרוזל), קיבל טענה בדבר תחולת סייג זה לחוק חופש המידע במסגרת עתירה מינהלית בדבר חשיפת שמות חופרים ארכיאולוגים שלקחו חלק בחפירות בשטחי יהודה ושומרון, ודחה העתירה בהקשר זה בשל חשש ממשי לרחרם אקדמי על החופרים שיש בו כדי לפגוע באינטרס המקצועי שלהם (עת"ם 37527-07-14 "יש דין" ארגון מתנדבים לזכויות אדם נ' המינהל האזרחי איי"ש ; מיום 21.11.2016). בערעור שהוגש לבית המשפט העליון, על פסק הדיון האמור, אישך בית המשפט העליון (כב' השופטים נ' סולברג, ע' ברון וי' אלרון), את הכרעת בית המשפט كما בקבע כי פרסום זהות החופרים חשוף אותן לרחרם אקדמי, באופן העולול לחבל بصورة ממשית בעבודתם המדעית ובעתידם האקדמי. זאת, למעט בהקשרם של חופרים שלא הגיבו כלל לפניות המשיבים בעניין חשיפת המידע בעניינים (עת"ם 10014/16 יש דין – ארגון מתנדבים לזכויות אדם נ' המינהל האזרחי איי"ש ; מיום 16.5.2019).

סיכום

17. מסיבות ברורות, לא ניתן להרחיב מעבר לאמור לעיל בעניין הטעמים העומדים בסיס ההנגדות למסירת המידע המבוקש בעתירה. עם זאת, משרד החוץ מבקש לפרט בפני בית המשפט את מהות התנגדותו למסירת המידע מטעמים של חשש לפגיעה ביחסיו החוץ (סעיף 9(א)(1) לחוק), וכן להרחיב לגבי מצב הדברים העובדתי שעוזנו חסוי וחשי בהקשר ליתר עילות החוק המצוינות שלעיל. זאת, כאמור, במעטם צד אחד בלבד בהתאם לתקנה 13(ב) לתקנות בתי משפט לעניינים מנהליים (סדרי דין), התשס"א-2000 ולסעיף 17(ב) לחוק.

28 ספטמבר
יעקב פונקלשטיין, עו"ד
פרקיות מבחן ירושלים (אזור)

ה' תמוז, תשע"ט ; 8 ביולי, 2019

תצהיר מטעם המשיב

אני החתום/ה מטה צאי קהן - צוילן מסי זות 32996-3263, לאחר שהזהרתי כי עלי לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי אם לא אעשה כן אהיה צפופה לעונשים הקבועים בחוק, מצהירה/ה בזו לאמור:

1. הני משמש/ת כ אנטיג'רף המבקרים ובמסגרת תפקידיו ומעיון בתיק העותרים ידוועות לי העובדות הרלוונטיות לתיק דן לפי מיטב ידיעתי ואמוןתי.
2. תצהيري זה ניתן לעמדת המשיבים בעט"מ 42775-78/19, בבית המשפט המחויז בירושלים בשפטוocabi כבית משפט לעניינים מנהליים.
3. העובדות האמורות בכתב התשובה מטעם המדינה בתיק זה הן עפ"י מיטב ידיעתי ואמוןתי.
4. אני מצהירה/ה כי השם דלעיל הואשמי, החתימה דלמטה היא חתימתי, וכי תוכן תצהيري זה אמת.

(חותמehה)

אישור

אני החתום/ה מטה, צבי כהן - צוילן, עורכת דין, מאשרת בזו כי ביום 8/7/19 הופיעה בפני צאי קהן - צוילן ה證明ה לי אישיאת / שזיהיתויה על-פי תעודה זהות מסי _____, ולאחר שהזהרתיה כי עליה לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי ת/יהיה צפופה לעונשים הקבועים בחוק אם לא ת/עשה כן, אישורה נכוונות החרתונה דלעיל וחתמה עליה בפני.

טל בנט-זילבר, עורך דין
מ"ר 80566
(חותמת מקבלת התצהיר)

הצהרה משותפת בין ישראל לפולין

במהלך 30 השנים האחרונות, הקיימים בין פולין וישראל ובין העמים שלנו מושתתים על יסודות חזקים של אמון והבנה.

ישראל ופולין חולקות ידידות ושותפות קרובת מזה שנים רבות. אנו משתפים פעולה בזירה הבינלאומית, גם בכלל הקשור לזכרון וחינוך השואה.

שייתוף פעולה זה מתאפיין ברוח של כבוד הדדי לזהות ולרגשות ההיסטוריים, לרבות בכלל הנוגע לפרקים הטרגיים ביותר בהיסטוריה המשותפת שלנו.

שוחחת על נושאים אלה עם ראש ממשלת פולין מרביביצקי. ישראל מברכת על החלטתה של ממשלה פולין להקים את הצוות הפולני הרשמי שיקיים דיאלוג עם ישראל בסוגיות ההיסטוריות הנוגעות לשואה.

ברור לכל שהשואה הייתה פשע חריג תקדים שבוצע ע"י גרמניה הנאצית נגד העם היהודי, ובכלל זה נגד כל הפולנים ממוצא יהודי.

מאז ומתמיד הביעה פולין מידת גבורה מואוד של הבנה לגבי משמעות השואה כפרק הטרגי ביותר בחוויה הלאומית היהודית.

אנו מאמינים שקיים תפקיד משותף לבצע מחקר חופשי, לקדם הבנה ולשמר את הזיכרון ההיסטורי של השואה.

מאז ומעולם הסכמנו על כך שהמונה "מחנות ריכוז/השמדה פולניים" שגוי מיסודה ומפחיתה אחריותם של הגרמנים להקמת הממחנות הללו.

ממשלה פולין הגולה בתקופת המלחמה ניסתה לעזור את הפעולות האלה של הנאצים באמצעות העלאת המודעות בקרב בנות הברית המערביות לרצח השיטתי של היהודי פולין.

אנו מכירים ומוקיעים כל מקרה של התאזרחות כלפי יהודים על ידי פולנים במהלך מלחמת העולם השנייה.

אנו זוכרים בכבוד את מעשי הגבורה של פולנים רבים, במיוחד חסידי אומות העולם, שסייעו את חיים למען הצלה יהודים.

אנו דוחים את הניסיונות להאשים את פולין או את האומה הפולנית בכללותה בזועות שבוצעו על ידי הנאצים ומשתפי הפעולה שלהם מאומות שונות.

העובדת המצערת היא שאנשים מסוימים, ללא קשר למוצאם, דתם או השקפת עולם, חשפו את הצד האפל ביותר שלהם בתקופה זו.

אנו מכירים בעובדה שזרועות של המחברות הפולניות, בהפעלה של הממשלה פולין הגולה, יצרו מגנון של עזרה וסייעו שיטותים לעם היהודי, ושבתי המשפט של הממשלה הגולה מיצו את הדין עם פולנים ששיתפו פעולה עם רשותי הכיבוש הגרמני, כולל על הסגרת יהודים.

אנו תומכים בחופש ביטוי ומחקר היסטורי על כל היבטי השואה, על מנת שאפשר יהיה לקייםם ללא כל חשש מהליכים משפטיים. הדבר חל גם, אבל לא רק, על סטודנטים, מורים, חוקרים, עיתונאים וכמובן הניצולים ומשפחותיהם. חשוב שלא יהיו חשופים לאיושומים משפטיים כלשהם על מימוש זכותם לחופש הדיבור וחופש אקדמי בכל הקשור לשואה.

שם חוק לא יוכל לשנות זאת ולא ישנה זאת.

שתי הממשלה מגנות בתוקף את האנטישמיות על כל צורותיה וمبיעות את מחויבותן להיאבק בכל ביטוייה.

שתי הממשלה אף מביעות את התנגדותן ל"אנטי-פולניות" ולכל סטריאוטיפ לאומי שלילי אחר.

ממשלה פולין וישראל קוראות לכינונו מחדש של דיאלוג תרבותי ומכבד בשיח הציבורי.